
/ GRANSKNING

UG-referens: Klimatbov i ny förpackning

PUBLICERAD 12 OKTOBER 2021

UPPDRAG GRANSKNING · Ta del av manus och källor till reportaget "Klimatbov i ny förpackning". Du hittar källhänvisningar både i texten och längst ner på sidan.

Torven var nära att fälla Finlands regering.

Och EU har bestämt [att den ska fasas ut](#).

Anna Dönsberg, reporter på Svenska YLE:

När 80 stycken torvproducenter eller folk i branschen tar sig till Helsingfors så kommer de med 80 stycken långträdare

Något så jordnära som innehållet i de säckar vi bär hem från trädgårdshandeln har blivit storpolitik.

Det handlar om torv.

Nu satsar den hotade torvbranschen på andra marknader och nya produkter – och blickarna riktas mot Sverige, där den svenska torven ger pengar åt den finska staten.

Reporter:

So in fact, the peat production in Sweden is supporting the Finnish state, do you see a problem in that?

Skylt: Krista Mikkonen, Miljö- och klimatminister

Krista Mikkonen:

I think it's problematic. We know all these harmful effects of peat production.

Reporter:

Men är det i dag lönsammare att bryta torv...

Ingrid Kyllerstedt, ansvarig för politik och kommunikation
Svensk torv:

Nej! Producera eller skörda.

Reporter:

... att producera torv, som ni säger, att bryta torv som SGU och ja förarbeten i lagstiftning säger

Ingrid Kyllerstedt:

Nej... Nej, det säger de inte. Du får inte säga det!
Nomenklaturen är jätteviktig. Nu ställer vi upp för Uppdrag
granskning och vi har sagt det innan vi började filma.

**Jag har just lyckats skapa dålig stämning på en torvtäkt
utanför Örebro genom att säga "bryta torv". Vi är här för att
träffa ledande företrädare för den svenska torvnäringen.**

Ingrid Kyllerstedt:

Det ordet du säger finns inte. Inte i miljöbalken, inte inom den gröna näringen. Vi måste ha rätt nomenklatur annars kan vi inte svara på den frågan.

Reporter:

Men varför är det fel att säga "torvbrytning" när man har pratat om det, det är ett ord man använt länge.

Rita Larsson, vice ordförande Svensk torv:

Det här får ett negativt, folk ser negativt på det här. Man bryter ut nånting ur backen och i för sig, vi producerar nånting ur backen, det gör vi. Många bland allmänheten förknippar det här fortsatt med att man bryter nånting. Att det blir ungefär som ett dagbrott efter och det har negativ klang ute hos allmänheten.

Reporter:

Orkar du ta den här?

Jessica Lyon, odlare:

Jajjemensan.

De flesta säckar i trädgårdshandeln innehåller i dag torv. Och den släpper ut koldioxid som påverkar klimatet.

Jessica Lyon:

Jamen, jag heter Jessica och jag odlar på många olika sätt, men gillar ju hållbar odling.

Jessica Lyon:

Nu blir man ju nyfiken varför du köpt så många olika sorter?

Reporter:

Jamen såhär, det finns ju väldigt många olika sorters jord och det står ju då när man är i affären att dom är bra för olika saker. Alla dom här sorterna innehåller ju en stor del torv, finns det andra sätt?

Jessica Lyon:

Nej men, den bästa jorden har man ju ett spadtag bort brukar jag alltid säga så det finns ju ingen anledning, upplever jag det som personligen i alla fall, att någonsin köpa jord om du har möjlighet att gräva ett spadtag i din egen eller om du frågar att få göra det i någon annans trädgård. Det är nästan alltid det bästa alternativet.

Jessica Lyon:

Här är det absolut enklast att bara odla direkt i jorden helt enkelt.

Torv är växtdelar som legat i kärr och våtmarker [under tusentals år](#) och består till [ungefär hälften av kol](#).

Torv bildas långsamt och tillväxten är [ungefär en millimeter per år](#).

Nu för tiden används torven som jord i våra trädgårdar.

Jessica Lyon:

Det finns mängder av många andra sätt att jobba på. Jag börjar med det grövsta materialet helt enkelt, pinnar, det kan vara vedträn och likande och bottnar med och sen fyller jag på med allt finare material, ris. Det kan vara löv med, det spelar inte så stor roll, det kan vara gräsklipp också. Och då när jag gjort det så fyller jag helt enkelt på med vår hemmagjorda kompost – allt sånt där blast och sånt som man har inte lyckats äta upp. Då blandar jag det med nånting som kallas för lövmull. Och den ser ju nästan likadan ut som komposten men det här är alltså helt enkelt torkade löv som jag har gjort, har samlat ihop och helt enkelt gjort en mull av. Så otroligt enkelt.

Reporter:

Hur länge måste löven ligga och vänta innan man kan använda dem?

Jessica Lyon:

De måste ligga och vänta i minst ett år. Och då blir det som sagt var, tillsammans, lövmullen tillsammans med komposten här i, blir en helt fantastisk, absolut bästa plantjorden. Svårare än så är det inte.

Den växande trenden att köpa torv till våra trädgårdar, är en trend som på längre sikt [är lika skadlig för klimatet som olja och kol](#).

Torv [släpper ut koldioxid](#) när den grävs upp och ligger på marken.

Arkiv: Hos smålänningar, SF 1942

Historisk speaker:

En annan industri som på sitt sätt gjort landskapet uppmärksammat har varit torvtagningen ur de stora mossarna.

Det är ett ansträngande göra.

I Sverige har vi [länge brutit torv](#) för att elda med, i dag kallas den energitorv.

Historisk speaker:

Torven kupas av Rune Malmström, han bygger en ändlös rad av travar varefter han kör bort till ladan med sådant som redan är torrt.

Arkiv: SVT 2012

Skylt: Östersund

Det här har vi fortsatt med in på 2020-talet

även om det ser lite annorlunda ut.

Vi har eldat torv i våra fjärrvärmeverk.

Reporter:

Du pratade om att det inte längre var lönsamt att elda med torv. Vad menar du med det?

Skylt: Ulf Lindqvist, enhetschef Jämtkraft Värme

Ulf Lindqvist:

Ja det finns ju styrmedel som heter utsläppsrätter och de utsläppsrätterna har ökat i kostnad nu och när man eldar torv så måste man då köpa utsläppsrätter

Reporter:

Det är alltså för dyrt?

Ulf Lindqvist:

Ja.

**När man eldar torv släpper den ut mer koldioxid
per utvunnen kilowattimme
än [både olja och stenkol](#).**

Torven ingår [sedan 2005 i EU:s handel med utsläppsrätter](#)

som ska minska koldioxidutsläppen genom att företag måste betala en avgift när de släpper ut koldioxid.

Förra året [ökade priserna på utsläppsrätter dramatiskt](#) och då minskade förbränningen av energitorv med [50 procent](#) i Sverige.

Och priserna på utsläppsrätter fortsätter att stiga och är just nu på den högsta nivån någonsin.

Ulf Lindqvist:

Där borta kan vi se bark och olika flis. Vi kan också se rötskadat virke som inte kan användas till timmer

Reporter:

Ja, det svarta där?

Ulf Lindqvist:

Ja. Så det kan vi också ta hand om.

Ulf Lindqvist:

Framför allt det vi tror på det är att kunna återvinna mer sånt här returträ och ta tillvara på det. Som vi kan krossa och elda då. Och det här är ju bland annat då när kommunerna samlar in träavfall i sin återvinning så hamnar det här sen så kan vi elda det

Reporter:

Så är det bark och det är...

Här hos Jämtkraft har man eldat torv

sedan 1980-talet.

Men nu har man slutat.

Reporter:

Vilka utmaningar har ni mött med att fasa ut torven?

Ulf Lindqvist:

Vi har inte mött några utmaningar.

Reporter:

Helt smärtfritt?

Ulf Lindqvist:

Ja eftersom vi hade en ganska liten del i vår mix, mindre än fem procent, och den har vi kunnat ersätta med returträ. Nej, jag ser inga större utmaningar.

Att torven stod för fem procent

av bränslet kan låta lite.

Men när det gäller bolagets totala koldioxidutsläpp förra året

[stod torven för hela 50 procent.](#)

Reporter:

Andra fjärrvärmebolag som jag har pratat med menar att torven är asså nödvändig, asså att det är det enda som funkar när det blir riktigt kallt. Hur kommer ni tackla det?

Ulf Lindqvist:

Jag kan ju inte kommentera andra bolag, men här i Östersund så ser vi att vi kommer att klara oss utan torven.

Reporter:

Ja ni ser inte det som ett problem, kylan?

Ulf Lindqvist:

Nej, det gör vi inte.

I Sverige finns det 141 fjärrvärmebolag,

som helt eller delvis ägs av olika kommuner.

**Av dessa bolag använde elva fortfarande torv,
under sommaren 2021.**

**Men redan inför hösten
har flera fasat ut torven,
eller kommer fasa ut torven snart.**

**För Jämtkraft i Östersund,
har utfasningen av torv gått snabbare än planerat.**

Ulf Lindqvist:

Ja det har gått fortare och enklare dels för att vi kan ersätta det med andra material men även beror det på att utsläppsrätterna har blivit dyra så att det har blivit dyrt att elda torv också.

För två år sedan

[slutade Jämtkraft](#) med sin egen torvbrytning.

Nu har man planterat skog här.

Reporter:

Vad var det som låg till grund för det beslutet?

Ulf Lindqvist:

Ja det var ju bland annat önskemål från kunderna som såg att vi hade lite sämre miljövärden när vi eldade med torv och

utifrån det så tog vi beslutet att vi kunde avveckla torven och att vi kunde också då se att vi kunde använda mer returträ istället för att ersätta den lilla bit torv som vi använde.

Ur SVT Morgonstudion, 28 april 2021:

Nyhetsuppläsare:

Finlands regering hotar att falla, det pågår utdragna förhandlingar om landets framtida ekonomi.

I Finland har torven blivit en het politisk stridsfråga.

Nyhetsuppläsare:

...överens. Och Finlands mål är att vara klimatneutral år 2035 och för att det ska uppnås måste torvförbränningen avvecklas snabbare än idag.

Skylt: Helsingfors

Reporter:

Kan du berätta för oss, vad var det som hände här förra våren?

Anna Dönsberg, reporter på Svenska YLE:

Det var som ett eko från det förgångna, kunde man säga. För att det var såhär att torvproducenter beslöt sig för att demonstrera. När 80 stycken torvproducenter eller folk i branschen tar sig till Helsingfors så kommer de med 80 stycken långtradare så de tärppte till Finlands mest trafikerade gata i ungefär 40 minuter och efter det körde de omkring kvarteret i ännu nån timme.

Anna Dönsberg:

Och deras budskap var att torven borde anses vara en förnybar energikälla och det är den ju i och för sig, om man kan vänta 5-10 000 år, men det som kommer ut alltså utsläppen från bränd torv – när man förbränner torv – det är fossil energi, fossila utsläpp.

Anna Dönsberg:

För att det här att dika ut de här åkrarna har gjort att torpare har kunnat odla själv, det är bördiga marker, det har lyft folk ut fattigdom. Det har varit väldigt viktigt och det är liksom där vi står, kunde man säga på nåt sätt. Därför finns det en sån här motstridighet att vi då inte använder den enda energiform vi har som finns i landet. Så det är den där torven som vi haft förutom skogen som har hållit oss varma sen 1800-talet

Reporter:

Hur allvarlig var den här regeringskrisen för Finland?

Anna Dönsberg:

Den var överraskande skarp den här konflikten faktiskt. Och det att Centern hotade med att lämna förhandlingarna skulle ha stjälpit regeringen.

Politiska beslut för att fasa ut energitorven i Finland fick alltså nästan en regering på fall.

Samtidigt visar det sig att den finska staten nu satsar på att bryta annan torv – i Sverige.

Reporter:

Var är det vi befinner oss nu någonstans?

Pia Holmberg:

Vi befinner oss på Västkärr som är ett täktområde som ligger öster om den stora Skagershultsmossen i Närke.

Reporter:

Och vad är det vi står på?

Pia Holmberg:

Vi står på en torvstack så det här är årets skörd av torv på den här platsen.

Vi träffar Svensk Torv, en bransch- och lobbyorganisation för torvnäringen i Sverige.

Sabine Jordan, är forskare på SLU och styrelseledamot

Ingrid Kyllerstedt är ansvarig för kommunikation och politik

Rita Larsson, är vice ordförande och projektledare Torv på Neova, Sverige.

Och Pia Holmberg, är organisationens ordförande. Hon är produktchef för Hasselfors Garden.

Branschen kämpar för att fortsätta med sin verksamhet.

Den drabbas av att energitorven fasas ut.

Reporter:

Upplever ni idag att ni har lättare att få förståelse och bli lyssnade på av myndigheter och allmänheten och så när det gäller odlingstorven än energitorven?

Rita Larsson:

Ja, så är det ju naturligtvis, men vi ser ju också att det finns en viss rädsla, kan man säga, ute. Kommer träbränslet att räcka till? Torven bör rimligtvis finnas kvar som ett beredskapsbränsle i kristider. Annars står vi utan material framöver och vem vill frysa?

Men samtidigt som energitorven minskar blev 2020 ett [rekordår – för odlingstorven](#).

Torvproduktionen är beroende av vädret och [varierar därför från år till år](#). Men trenden är tydlig.

Under 2000-talet har produktionen av odlingstörv ökat, Och förra året uppgick den till nästan två miljoner kubikmeter, vilket är det högsta [som någonsin uppmätts](#).

Reporter:

Har vi blivit bekväma och vill köpa jordsäckar?

Pia Holmberg:

Det är mycket möjligt att vi har blivit lite bekvämare och bortskämda med att jorden är väldigt billig. Man kan åka till butikerna och köpa sina säckar för ett par hundralappar och det är smidigt och det kommer växa fantastiskt bra och allting är

frid och fröjd och inte behöver du rensa så mycket ogräs heller. Och dessutom, de flesta är ju inte intresserade av att kompostera hemma och hålla på och blanda och balansera upp så att man får en bra odlingsjord.

Men. Odlingstorven är långt från oproblematisk.

När torv eldas frigörs koldioxiden omedelbart och släpps ut i atmosfären, där den bidrar till jordens uppvärmning.

Men odlingstorven släpper ut lika mycket koldioxid.

Det tar längre tid än när torven eldas, [men efter tio år](#) har all koldioxid i den odlingstorp vi lägger i våra trädgårdar, läckt ut i atmosfären.

Arkiv: BBC, 23 september 2019

Victoria Gill, reporter i bild:

These squishy layers that are under my feet ...

I Storbritannien förbereder regeringen ett förbud för odlingstorven [i trädgårdar 2024](#). Också på Irland, ett land känt för sina torvmarker, vill regeringen förbjuda odlingstorven, från år 2025.

Men i Sverige såg vi alltså förra året i stället ett rekordår för odlingstorven.

Reporter:

Vad beror det på att det ökar i just Sverige?

Pia Holmberg:

Ja det är för att vi har gott om torv och vi är duktiga på att skörda torv här i Sverige och sen har vi en ökad efterfrågan på torven.

Reporter:

Är det så ni tror att det kommer fortsätta vara, att det är på växttorvssidan som ni kommer att se en större produktion?

Pia Holmberg:

Ja, det tror vi. Det ser vi ju. Där ökar ju efterfrågan medan vi ser ju på energitorvssidan ändå att där minskar det och man övergår till andra bränslen istället

Samtidigt som energitorven fasas ut och förra året minskade med 45% ökar alltså odlingstorven.

Reporter:

Vad tänker ni själva kring att torven läcker koldioxid?

Pia Holmberg:

Asså vi ser det ju som en möjlighet, de här dikade markerna som läcker koldioxid, vi kan ta tillvara torven, göra tillexempel odlingstorv av den – odlingssubstrat.

Det öppnas inte så många nya torvtäkter i Sverige i dag, men en öppnad torvtäkt kan vara i [bruk i 20 till 30 år](#).

För att få tillstånd måste man också ha en plan för hur marken ska behandlas när torvtäkten avslutas.

Många markägare vill plantera skog, men Naturvårdsverket förordar att man anlägger våtmarker, för klimatets skull.

Ingrid Kyllerstedt:

Så där har man ju ett val att antingen så skördar man torven under ett visst antal år, under den här tiden så ser det ju ut såhär, men i och med att det är obligatorisk efterbehandling så kommer det ju inom några år att se ut såhär med en fågelsjö och en efterbehandling.

GRAFIK 8

I Sverige har vi [dikat ut en fjärdedel av våra våtmarker](#).

Merparten av de utdikade marker som används i dag används för skogs- och åkerbruk, men en liten del används fortfarande för torvutvinning.

När våtmarkerna dikas ut kommer syre åt den kolrika torven som då börjar släppa ut koldioxid.

I dag står utdikade våtmarker för 20 procent av Sveriges koldioxidutsläpp, lika mycket som biltrafiken.

Reporter:

Vad händer när man också då öppnar täkten och avvattnar, ökar också då koldioxidutsläppen när man avvattnar?

Sabine Jordan, forskare SLU och styrelseledamot Svensk torv:

Ja, så fort man avvattnar då då börjar koldioxidemissionen, så fort man dränerar en torvmark då blir koldioxidemissionerna och om man fyller på det med vattnet då stoppar man koldioxidemissionerna. Och därför är det viktigt att avväga vilken efterbehandling man väljer efter ja en torvtäkt har avslutats.

Reporter:

Och här har man valt att efterbehandla med att återskapa våtmark

Sabine Jordan:

Ja, så det är det perfekta showrummet här att se båda och. Den aktiva torvtäkten och den efterbehandlade.

I många hundra år har man pratat om att bryta torv. Begreppet skörda torv återfinns också ganska tidigt, men torvbrytning får betydligt fler sökträffar och används också av många myndigheter (källa: [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#)).

Men det vill Svensk torv sätta stopp för.

Reporter:

Jo, asså jag vill bara stämma av. Naturvårdsverket skriver på sin såhär vägledning kring täktverksamhet för torv så skriver de, så pratar de om torvbrytning. Har ni haft diskussioner med Naturvårdsverket kring detta?

Ingrid Kyllerstedt:

Ja, de ska se över. Vi har diskussioner med dem och Miljödepartementet om att de måste se över sin nomenklatur men det där är inte. Det är inte ett neutralt och korrekt språk. Det har vi tagit upp med dem. Vi kan bara beklaga det.

Reporter:

Mm, men de använder fortfarande.

Ingrid Kyllerstedt:

Det är mycket fördomar och egna åsikter, om produkten torv, som sipprar ut.

I våras skrev Svensk torv en [debattartikel](#) där de menar att "hela vår bransch mobbas av regering och myndigheter med Naturvårdsverket i spetsen".

Skylt: Naturvårdsverket:

Skylt: Krister Mild, ekolog, Naturvårdsverket

Reporter:

Tycker ni att ni mobbar dem?

Krister Mild:

Vi tycker inte att vi gör det naturligtvis utan vi vi jobbar utefter vårt uppdrag och det är ju en sak som vi också har pratat med branschen om.

Reporter:

Varför vill de att ni ska säga skörda torv istället för att bryta torv?

Krister Mild:

Ja, nej, men dom är ju egentligen väldigt öppna med det och säger ju det att dom menar på att det här är ett, alltså, värdeskapande ord, alltså, negativt värdeskapande ord, som dom menar att myndigheten använder. Och dom vill använda en terminologi då som är mer positiv ur näringens synvinkel.

Vi har tagit del av mejlväxling mellan Svensk Torv och flera svenska myndigheter.

Branschen vill genomgående att torven beskrivs som mer klimatnyttig och vill ändra de ord som används.

Vi hittar också flera exempel där myndigheter ändrat sina texter.

Statistiska centralbyrån har lagt ut texter där de [strukit över "bryta" torv och ersatt det med "skörda"](#).

Reporter:

Påverkas myndigheter mycket av när det tas den här typer av kontakter?

Krister Mild:

Jag skulle nog säga att vi... Alltså det finns ju hela tiden en dialog som är väldigt bra tycker jag att den finns för det är ju viktigt också att myndigheten också har liksom en förståelse för att hur liksom exempelvis i det här fallet då torv,

torvbranschen fungerar, men vi ska ju använda en korrekt terminologi utifrån liksom en vetenskaplig synvinkel och utifrån vad lagarna använder för terminologi. Och därför påverkas vi egentligen liksom inte så mycket utan vi har nog väldigt bra koll redan på de sakerna. Och just nu ser vi ju liksom inga skäl till att ändra vår terminologi som branschen vill.

Statistiska centralbyrån [svarar](#) att de ändrade till "skörda" för att Svensk torv sagt till dem att Naturvårdsverket hade ändrat till det.

På vår fråga om detta är myndighetens officiella hållning får vi [svaret](#) att de använt både skörda och bryta, och att det kan finnas ett behov av att utreda vad som är rätt.

"Angående ert reportage om torvmarker VIKTIGT"

Så är rubriken i [ett mejl](#) som skickas från Svensk torv till Uppdrag Granskning i april i år.

Vi har bara några veckor tidigare, påbörjat arbetet inför ett program om våtmarker och på något sätt har de fått veta det.

De vill försäkra sig om att Uppdrag Granskning använder rätt terminologi.

Det är viktigt att komma ihåg att i Sverige skördas torv ENDAST från redan sedan tidigare DIKAD torvmark, inga orörda våtmarker tas i anspråk."

Och i mejlen till svenska myndigheter återkommer samma budskap.

Ingrid Kyllerstedt:

Och den skördas ju enbart från redan dikad torvmark som vi har ett överflöd av i Sverige,

Rita Larsson:

Och som läcker växthusgaser där dom ligger idag.

Ingrid Kyllerstedt:

Och de läcker ju oavsett om vi använder, om vi skördar torven och använder råvaran eller om vi, eller om de redan dikade torvmarkerna bara ligger orörda utan att man gör någonting åt dem.

Reporter:

Finns det några sammanhang där torven kan användas för ändamål som är positiva för klimatet och positiva för den biologiska mångfalden?

Krister Mild:

Vi bedömer att det alltid är bättre egentligen att restaurera påverkade våtmarker eller torvmarker som är dikade än att man så att säga bryter ut materialet ifrån marken.

Krister Mild:

Problem med att ta upp torv är ju klimatrelaterat eftersom det dels handlar om att man dikar, man måste dika för att kunna liksom få upp torven. Men sen också den torv som tas upp då, den avgången av växthusgaser är naturligtvis mycket större än

om en dikad våtmark eller en dikad våtmark, eller en dikad torvmark så att säga ligger och läcker växthusgaser.

Reporter:

Torvbranschen menar att i och med att de återställer torvmarken efteråt när tåkten är tom så gör de en klimatnytta. Hur ser ni på det?

Krister Mild:

Det absolut bästa som man från samhällets synpunkt på vad man skulle kunna göra och klimatets synpunkt det är ju att man storskaligt skulle restaurera våtmarker och torvmarker som är dikade. Det skulle vara det absolut bästa, det skulle det. Och låta torven vara kvar i där den är, så att säga. Ur klimatsynpunkt är det absolut bästa.

Reporter:

Hur viktigt är det för olika branscher vilka ord som används?

Skylt Mikael Ottosson, biträdande professor i företagsekonomi, Linköpings universitet

Mikael Ottosson:

Jag tänker att det är oerhört viktigt därför att då kan man också påverka dels vilka ord som används i samhällsdebatten men man kan också påverka de associationer som allmänheten och som konsumenter får kopplat till produkterna.

Mikael Ottosson:

Om vi tar det här med bryta till exempel så är det ett mer negativt begrepp, man får associationer till kanske gruvbrytning, att man bryter loss nånting det vill säga förstör nånting. Medans att skörda nånting, där får man mer positiva associationer, det kopplas till lantbruk, det kopplas till att vi får mat på bordet, och så vidare. Så jag tänker att genom att styra vilka ord som används i debatten så styr man också vilka associationer som allmänheten och vi som konsumenter då får kopplat till enstaka produkter.

Mikael Ottosson har särskilt fördjupat sig i hur företag försöker framstå som miljövänliga och hållbara i sin marknadsföring.

Reporter:

Så för en liten bransch som är hotad på grund av politiska beslut som i det här fallet EU:s handel med utsläppsrätter, så kan det vara strategiskt att lägga, om man har små resurser, att lägga den tiden på att påverka vilka ord som används?

Mikael Ottosson:

Absolut, det skulle jag gjort alla dar i veckan om jag hade arbetat med den typen av frågor så hade jag ju också naturligtvis försökt att styra och påverka samhällsdebatten då. Och det är väl det som lobbyister skall göra och ägna sig åt då om man sköter sitt jobb på ett bra sätt då så absolut.

Reporter:

Hur kan man som konsument eller om man inte är så insatt i frågan veta vilket som är rätt om det är rätt att säga bryta eller skörda torv?

Mikael Ottosson:

Jag tänker att det är omöjligt. Där får man ju förlita sig på att det finns vedertagna begrepp då som iallafall används från politisk nivå och från myndigheter och så vidare då. Och att det finns en entydighet i vilka begrepp man använder då. så att nej, det blir jättesvårt. Men förväntan från allmänheten tror jag är att myndigheterna ska vara opartiska och objektiva och använda sig av de vedertagna begreppen som finns på området.

Men, hur svensk är egentligen branschorganisationen Svensk torv?

Vår [granskning](#) visar att nästan vart femte medlemsföretag helt eller delvis ägs av utländska bolag.

Reporter:

Men att en så stor andel utav torvproduktionen idag drivs av utlandsägda bolag. Vad beror det på?

Pia Holmberg:

Vad ska vi säga om det?

Rita Larsson:

Ja det är väl.. Man har ju många stora skogsbolag som är långt större än den här näringen som också ägs av utländska aktörer

idag. Så det är väl, kan jag tänka mig, av samma anledning.

Ingrid Kyllerstedt:

Det är så inom den gröna näringen, men jag skulle istället vilja framhålla nåt som många inte tänker på. Det är ju att vi har ju tredje generationens torvbönder som vi kan kalla det för. Att familjeföretagen går i arv och att landsbygden lever. Jag skulle vilja säga att vår bransch är en väldigt liten men personlig och ärlig bransch. Jag står för det.

Reporter:

I Sverige är det viktigt för branschen hur man beskriver branschen och vilka ord man använder. Har du hört liknande tongångar från branschen i Finland?

Anna Dönsberg:

Jag skulle inte säga det, nej. Här vet vi att man nog bryter torv och att jag tror att det är klart för folk.

Skylt: Promotionfilm Neova Group, Finsk speaker, det som är utskrivet är engelska subtitles

Neova's roots go deep into Finnish and Scandinavian nature as well as the local business. Neovas predecessor, Vapo, was founded in the year 1940 to safeguard the fuel logistics of a nation at war.

Vår granskning visar att samtidigt som Finland nu fasar ut energitorven har det finska statliga bolaget Neova i dag blivit den överlägset största torvproducenten – i Sverige.

Skylt: Promotionfilm från Neova Group, Finsk speaker, det som är utskrivet är engelska subtitles

Neova is now based in a total of 11 countries, employs almost thousand people and has a turnover of 470 000 000 euros as of this year.

För nu satsar finska staten på odlingstorv i Sverige. Neova Oy ägs till 50,1 procent av staten, Resten ägs också av det offentliga genom de finska fjärrvärmebolagen.

Förra året bytte bolaget namn till Neova, från Vapo Oy. Det gamla namnet betyder "statens bränslecentral".

Anna Dönsberg:

Jag tror att det är ett sätt att skaka av sig det här med förbränning och mera satsa på växtunderlag. För att det låter ju som att det gror nånting nytt. Det tror jag. Jag tror att de ömsar skinn så att säga.

Skylt: Promotionfilm från Neova Group, Finsk speaker, det som är utskrivet är engelska subtitles

The concerns strategy saw drastic changes in 2018. The decrease of utilizing peat as a source of energy could already be seen, and the concern set its eyes upon international substrate operations.

Av all torv som bröts i Sverige förra året stod Neova Oy för [72 procent](#)

genom sina svenska dotterbolag [Neova AB](#) och [Hasselfors Garden](#).

Skylt: Promotionfilm från Neova Group, Finsk speaker, det som är utskrivet är engelska subtitles

The oldest part of Neova Group though, is Hasselfors Garden, a gardening operator based in Sweden. Originally the company started its operations under the name of Hasselfors Bruk.

Pia Holmberg och Rita Larsson är inte bara ordförande och vice ordförande för Svensk torv utan har också ledande positioner inom Hasselfors Garden och Neova AB.

Reporter:

Men många utav medlemmarna, medlemsföretagen, ägs av utländska bolag, ja till exempel de bolag som ni arbetar för. Hur tänker ni kring det?

Pia Holmberg:

Ja, men så är det väl i bolagsvärlden att det är många gånger som det är utländska företag som äger. Nu är ju det företag som vi arbetar för i grunden har ju också mycket av torven i sin bakgrund. Så att det är ju likartad verksamhet även i andra länder.

Reporter:

Men när en så stor del av torvproduktionen i dag bedrivs av utländska företag och exporten ökar och går utomlands, hur

mycket liksom är kvar av svensk torv? Hur svenskt är Svensk torv?

Pia Holmberg:

Jo men fortfarande är ju större delen av den torv som skördas i Sverige används i Sverige fortfarande. Sen vet vi inte hur det kommer se ut framöver men fortfarande är absolut större delen svensk.

Reporter:

Men pengarna från torvproduktionen hamnar idag i stor utsträckning utomlands.

Pia Holmberg:

Alltså vi skär ju inte guld här ute kan man väl inte säga. Så att det blir kanske inte jättestora summor över. Så är det faktiskt. Vi lever med små marginaler även i den här branschen.

Krista Mikkonen är Finlands miljö- och klimatminister.

Det är den finska regeringen som utformar ägardirektiven för Neova Oy.

I april förra året uppdaterades riktlinjerna för de statligt ägda bolagen i Finland så att de [ska leva upp till överenskommelserna i Parisavtalet](#) och nå ett koldioxidneutralt Finland år 2035.

Skylt: Krista Mikkonen, Finlands miljö- och klimatminister

Reporter:

Do you think it's possible for the Finnish state to continue making profit from peat production?

Krista Mikkonen:

I think, nowadays, that wouldn't be possible that now for the state to start owning these kind of peat company but why we still have that has the historical reasons.

Men det står fortfarande i ägardirektiven att Neova Oy ska dela ut vinst åt sina ägare.

Och i juni i år, två månader efter att Vapo bytt namn till Neova håller bolaget en extrastämma.

Där beslutas att dela ut [250 miljoner Euro](#), alltså lite drygt 2,5 miljarder svenska kronor.

Den finska staten och de finska fjärrvärmebolagen får nu alltså

pengar från det bolag som förra året bröt merparten av den svenska torven. Samtidigt som Finland har bestämt att torven ska fasas ut på hemmaplan.

Reporter:

Do you think that the ownership directives for Neova should be changed?

Krista Mikkonen:

That's not...the question... It's not me who can have any power for that question so haha..

Reporter:

But you're still in the government and it's the government given them.

Krista Mikkonen:

The government. We have this strategy for our state companies and this ownership policy and that's the guidelines for the companies, the state owned companies.

Reporter:

Do you see a problem that the finnish state owned company is now digging the peat in Sweden to let it in the gardens where it will release it's emissions?

Krista Mikkonen:

Yeah, I think we should find other products than peat for the garden as well because it's very harmful to dig the peat even for the garden use. I think we should get rid of the using peat, not only in Finland but also in Sweden, so in that sense it's not good if we say growing the peat production in other countries.

Jessica Lyon:

Alla löv går att använda och göra lövkompost av. För mig ersätter det ju helt och hållet köpejord. Det finns ingen anledning, upplever jag, att köpa jord på säck om man har möjlighet att gräva ett spadtag nånstans eller har en egen

kompost till exempelvis. Vi slänger alldeles för mycket löv i Sverige när det finns, det är en så fantastiskt fin resurs och som sagt var, lövmullen ersätter för mig torven helt och hållet.

Den svenska regeringen har inga planer på att förbjuda odlingstorven.

Sveriges miljö- och klimatminister Per Bolund ställer inte upp på en bandad intervju med Uppdrag Granskning för att svara på frågor om hur den svenska regeringen ser på torvbrytningen och hänvisar till att han är på resande fot.

I stället skriver han i ett mejl att regeringen för närvarande inte har några planer på att förbjuda odlingstorv.

Han svarar också att den svenska regeringen inte för några diskussioner på ministernivå med Finland om torvbrytningens framtid.

RELATERAT

72% av totala torvbrytningen (svtstatic.se)

Antal kubikmeter Hasselfors garden (svtstatic.se)

Medlemmar – Svensk Torv (svtstatic.se)

Mejl från Svensk Torv till Uppdrag granskning (svtstatic.se)

Mejl handläggare SCB (svtstatic.se)

Mejl SCB officiell hållning (svtstatic.se)

Våtmark – Naturvårdsverket (svtstatic.se)

Vägen till en klimatpositiv framtid – rapport (svtstatic.se)

Årsredovisning Neova 2020 (svtstatic.se)

✉ **David Lindahl** (david.lindahl@svt.se)

Publicerad 12 oktober 2021 kl 13:47

✉ Hittat språk- eller faktafel i texten?

Lokal. Lättanvänd. Opartisk. Ladda ner appen nu!

SÅ ARBETAR VI

SVT:s nyheter ska stå för saklighet och opartiskhet. Det vi publicerar ska vara sant och relevant. Vid akuta nyhetslägen kan det vara svårt att få alla fakta bekräftade, då ska vi berätta vad vi vet – och inte vet. [Läs mer](#)

JUST NU   SENASTE NYTT OM CORONAVIRUSET
